

Handläggare
Stina Lundmark
Telefon: 08-508 22 030**Till**
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd
2019-04-25

Tillsynsrapport för tobak och folköl 2018 samt tillsynsplan för 2019

Förvaltningens förslag till beslut

1. Nämnden har tagit del av rapporten för 2018 och lägger den till handlingarna.
2. Nämnden godkänner tillsynsplanen för 2019

Gunilla Ekstrand
Tf. StadsdelsdirektörKersti Tagesson
Tf. Avdelningschef

Sammanfattning

Under 2018 genomfördes minst ett tillsynsbesök på samtliga anmälda försäljningsställen. Totalt sett genomfördes 107 tillsynsbesök i stadsdelen. Därmed uppfylldes tillsynsplanen för 2018 som involverade att besöka alla butiker. Tillsynsbesök med polis skedde i 21 fall samt ett påkallat besök med polis. Utöver det genomfördes även 118 kontrollköp av tobaksvaror. I elva fall av kontrollköpen skedde en försäljning utan att säljaren förvissade sig om mottagarens ålder genom legitimation. Under 2018 öppnades inga ärenden rörande tobak eller folköl. Målsättningen för 2019 är att genomföra minst ett tillsynsbesök hos alla näringsidkare med anmäld försäljning av tobak och/eller folköl.

Bakgrund

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning har i uppdrag att årligen utföra tillsyn på butiker som har försäljning av tobak och folköl.

Ärendet

Under 2018 genomfördes minst ett tillsynsbesök på alla anmälda försäljningsställen. Vissa butiker har fått mer än ett besök på grund av bland annat tidigare brister.

Kontrollköp genomfördes enbart på tobak under året 2018 och totalt sett gjordes 118 kontrollköp. Detta gjordes i fyra omgångar, alla under sommarmånaderna. Totalt sett så såldes det tobak elva gånger där mottagarens ålder inte hade säkerhetsställts genom legitimation.

Enligt Tobakslag (1993:581)

12 § Tobaksvaror får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut tobaksvaror skall förvissa sig om att mottagaren har uppnått nämnda ålder.

Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksvara är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut.

På varje försäljningsställe för tobaksvaror skall det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år. Lag (2005:369).

12 a § Tobaksvaror som säljs till konsumenter skall tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, via postorder eller liknande. Lag (2005:369).

12 b § En styckförpackning med cigaretter ska innehålla minst 20 stycken cigaretter.

En styckförpackning med rulltobak ska innehålla tobak som väger minst 30 gram.

Cigaretter och rulltobak får inte tillhandahållas konsumenter på marknaden i mindre mängd än vad som framgår av första och andra styckena.

Tillsyn

19 a § Den omedelbara tillsynen över att denna lag och anslutande föreskrifter följs utövas av

- 1. Arbetsmiljöverket när det gäller lokaler och andra utrymmen för vilka verket har den centrala tillsynen,*
- 2. kommunen när det gäller*
  - a) de miljöer och lokaler för vilka Folkhälsomyndigheten har den centrala tillsynen,*
  - b) bestämmelserna om hälsovarningar m.m. i 9, 9 a och 11 §§*

på försäljningsställen, och

c) bestämmelserna om marknadsföring m.m. i 14 och 14 a §§ när det gäller marknadsföringsåtgärder på eller i anslutning till försäljningsställen, och

3. kommunen och Polismyndigheten när det gäller bestämmelserna om handel m.m. enligt 12-12 d och 12 f §§,

Anmälan och egenkontroll

12 c § En näringsidkare får inte tillhandahålla tobaksvaror för försäljning till konsumenter utan att först ha anmält försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske.

Näringsidkaren ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan enligt första stycket ska näringsidkaren foga egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens tillsyn. Om uppgifterna ändras ska det anmälas till kommunen utan dröjsmål. Lag (2010:682).

12 d § En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter ska ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa denna lag och anslutande föreskrifter. Lag (2010:682).

Enligt Alkohollag (2010:1622)

3 kap. 7 § Alkoholdrycker får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år.

Servering av alkoholdrycker får ske till den som har fyllt 18 år.

8 § Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon.

Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §.

Tillsyn

9 kap. 2 § Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker.

Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

Egenkontroll och anmälan

5 kap. 5 § *Den som bedriver detaljhandel med folköl ska anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas fören anmälan har gjorts.*

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljning. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

Utvärdering av 2018

Enligt stadens riktlinjer för tillsyn av tobak och folköl ska stadsdelsförvaltningen genomföra minst ett tillsynsbesök hos varje näringsidkare som har en försäljning av någon utav ovan nämnda preparat.

Vid ett tillsynsbesök kontrolleras butiken utvändigt samt invändigt, utvändigt i främsta syfte att säkerställa att ingen lagöverskridande marknadsföring finns. Även invändigt kontrolleras marknadsföring enligt rådande lagstiftning. Vidare kontrolleras befintlig tobak och/eller folköl att rätt varningsdekalering och märkning finns. Med tobak avses cigaretter, snus och råttobak. Detta kontrolleras dels av de synliga varorna men även på varor på lager, kassaområdet och andra eventuella utrymmen. Vid tillsynsbesök kontrolleras även att det finns synliga dekalering för upplysning av åldersgräns vid köp av ovan nämnda varor. Finns det inte i butiken åtgärdas det omgående i form av att butikspersonal själva får klistra upp dekalerna. Handläggare gör inte detta utan rekommenderar enbart vart dekalerna ska sitta.

Folköl får inte vara placerad i butik där den uppmanar till köp eller upplevs påträngande. Åldersdekalering för gällande åldersgräns bör finnas i samband med placeringen.

Vid tillsynsbesök efterfrågas egenkontrollprogrammet som innehåller rutiner och lagar för försäljning av tobak och/eller folköl.

Under besöket i butiken förs ett tillsynsprotokoll där frågor om rutiner kring reklam, legitimationskontroll och egenkontroll finns. Kopia skickas sedan till butiken per post. Antingen scannad eller renskriven tillsammans med ett följbrev.

Under 2018 genomfördes tillsynsbesök på tobak och folköl på alla anmälda försäljningsställen. Kontrollköp genomfördes enbart på cigaretter under året 2018 och totalt sett gjordes 81 kontrollköp. Detta gjordes i tre omgångar, två under sommaren och det tredje precis innan årsskiftet. De butiker som sålde cigaretter under kontrollköp under de två första omgångarna följdes upp under omgång tre. De som sålde under omgång tre följs upp under första omgången under 2019.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen för Kultur, fritid och demokrati.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd att lägga rapporten över tillsynen 2018 till handlingarna och godkänna tillsynsplanen för 2019.

Bilaga

Tillsynsplan för försäljning av folköl och tobak 2019